

Skyddad natur 2015

MI0603

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration.....	4
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	6
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden.....	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	10
B.3	Aktualitet	10

3.1	Frekvens	10
3.2	Framställningstid.....	10
3.3	Punktlighet	10
B.4	<i>Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....</i>	<i>10</i>
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	10
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	<i>10</i>
5.1	Spridningsformer.....	10
5.2	Presentation	11
5.3	Dokumentation	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Upplysningstjänster.....	11

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

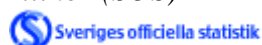
Ämnesområde: Miljö

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Markanvändning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: SCB, Box 24300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Karin Hedeklint
Telefon: 08-506 945 14
E-post: mark.vatten.gis@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: SCB, Box 24300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson SCB Karin Hedeklint
Telefon: 08-506 945 14
E-post: mark.vatten.gis@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen direktinsamling av data görs till denna undersökning. Statistiken bygger primärt på register upprättade hos andra myndigheter. Gallring av uppgifter är därför inte aktuellt för SCBs del.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Syftet med statistiken är att ge en översikt av skyddade områden i Sverige. Statistiken tas fram i samarbete mellan Naturvårdsverket och SCB. Publicering har skett i ett årligt statistiskt meddelande sedan början av 1990-talet. Huvudkälla för statistiken är Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden.

Sedan 2007 avgränsas statistiken primärt till de nationella skyddsformer som ger ett skydd i enlighet med sjunde kapitlet miljöbalken och förordningen om områdesskydd. Riksintressen enligt miljöbalkens tredje kapitel samt naturvårdsavtal enligt jordabalken har därmed exkluderats. Den europeiska skyddsformen Natura 2000 ingår i vissa delar av statistiken.

I 2007-2010 års statistik användes de arealer som genererades automatiskt i VIC-Natur, d.v.s. att arealen baseras på den angivna avgränsningen. Tidigare användes de manuella arealerna från VIC-Natur, d.v.s. de arealer som länsstyrelserna själva angav. Övergången till automatiska arealer gjordes eftersom de ansågs vara av högre kvalitet. Från och med 2011 års statistik används land- och vattenarealer som automatgenereras av Statistiska centralbyrån i samband med att statistiken tas fram.

A.11 Statistikanvändning

Naturvårdsverket använder statistiken för att följa utvecklingen av de skyddade områdena. Övriga användare är bland annat miljödepartementet, länsstyrelser, kommuner och intresseorganisationer. Bearbetningar av statistiken och grundregister efterfrågas internationellt, bl.a. av EEA, som underlag till internationella databaser med markanvändnings- och naturresursstatistik.

A.12 Uppläggnings och genomförande

Registret bearbetas av SCB. Metria gör vissa bearbetningar på uppdrag av Naturvårdsverket. Statistiska uppgifter om antal och areal tas fram för varje typ av skyddat område. För vissa skyddstyper framtas ytterligare uppgifter, bl.a. om naturtyper och förvaltare. Till hjälp används digitala gränser. Även en internationell jämförelse görs.

A.13 Internationell rapportering

Bearbetningar av statistiken och grundregister rapporteras av Naturvårdsverket till EEA som underlag till internationella databaser.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga planerade förändringar.

B Kvalitetsdeklaration

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

B.0 Inledning

Statistiken avser att redovisa fakta om skyddade områden, bl.a. avseende deras antal och areal. Statistiken är en totalundersökning av de skyddstyper som ingår. Föreliggande kvalitetsdeklaration gäller statistiken med referenstidpunkt 2015-12-31.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken avser att belysa följande målstorheter/parametrar:

- Antal skyddade områden/fridlysta arter/skyddade älvar
- Skyddad totalareal, landareal och vattenareal
- Andel skyddad areal av totalareal/landareal/vattenareal
- Naturtyper i skyddade områden
- Antal boende inom skyddat område (nationalstadsparken)
- Andel befolkning inom zoner runt skyddad natur
- Medelavstånd till skyddade områden
- Kostnader
- Antal brottsmisstankar avseende brottskod 8015
- Tema i 2015 års statistiska meddelande: Grön infrastruktur

1.1.1 Objekt och population

Undersökningen avser ett urval skyddade områden i Naturvårdsverkets register, vilka har beslutats och vunnit laga kraft den 31 december 2015. De områdestyper som redovisas är nationalparker, naturreservat, kulturresevat, naturvårdsområden, djur- och växtskyddsområden, naturminnen, Natura 2000-områden, vattenskyddsområden, biotopskyddsområden, skyddade älvar, nationalstadsparker samt fridlysta växt- och djurarter.

1.1.2 Variabler

- Antal
- Skyddad totalareal, landareal, vattenareal och areal sötvatten
- Naturtyp
- Typ av miljö (kulturresevat)
- Skyddad växt/djurart
- Typ av beslut
- Beslutsdatum
- Andel av befolkning inom zon
- Medelavstånd till skyddade områden
- Förvaltare
- Kostnader
- Brottsmisstankar avseende brottskod 8015
- Markägare

1.1.3 Statistiska mått

Antal, hektar, km², meter, tusentals kronor, andel i procent

1.1.4 Redovisningsgrupper

- Typ av skyddat område
- Län
- Kommun
- Land
- Naturtyp
- Kostnadslag
- Zonavgränsning, km från skyddat område
- Typ av åtal
- Kategori markägare

1.1.5 Referenstider

Årsvis

1.2. Fullständighet

Statistiken anses fullständig.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten totalt bedöms vara god. Registret som ligger till grund för statistiken uppdateras och revideras ständigt.

2.2 Osäkerhetskällor

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Ibland revideras arealer p.g.a. förändringar i den geometriska utbredningen, exempelvis genom att en utvidgning eller ny inmätning har gjorts av objektet. Under de senaste åren har ett omfattande kvalitetsförbättringsprojekt pågått som avser gränserna för skyddade områden. Genomförda kvalitetsförbättringar innebär i flera fall en förändring av objektytan.

Även andra uppgifter än areal kan skilja sig. Områden kan t.ex. ha varit felaktigt klassade tidigare. Vidare ska det observeras att ett och samma område som sträcker sig över kommungräns ofta redovisas som ett område i vardera kommunen med olika objektidentitet.

Områden som inte är gällande idag ingår inte i statistiken. I de specifika fall då naturreservat har upphävts (kräver synnerliga skäl enligt miljöbalken) har de normalt ersatts av ett annat skyddat område, t.ex. genom att området ingår i ett nytt naturreservat eller i en nationalpark. I statistiken saknas därmed skyddade arealer som har varit skyddade, men inte är det idag.

Tidsserier

Diagram 7 i SM visar vilka marktyper som har skyddats sedan 1998, utifrån ursprungligt gällandedatum. Utökningar av områden som bildades innan 1998 ingår inte. För områden bildade 1998 eller senare visas utökningar på ursprungligt gällandedatum för området, även om utvidgning har gjorts senare. För drygt 200 naturreservat har man tagit beslut om att ändra den geografiska utbredningen av det skyddade området. Den vanligaste anledningen är att

området utökas. I statistiken redovisas den nuvarande utbredningen från och med det år området blev gällande, även om det ursprungliga beslutet inte omfattade hela ytan. Exempelvis hamnar den stora ökningen av Natura 2000-området Bästeträsk på ursprungligt gällandedatum 1998, trots att utvidgningen gjordes under 2015. I tabell A och G i SM ingår dock den utvidgningen i 2015 års statistik.

I tidsseriediagram som visar skyddad arealen per år är den redovisade arealen något generaliserad. Det innebär att en mindre areal saknas i redovisningen.

Internationella jämförelser

Det är svårt att göra jämförelser mellan olika länders statistik om skyddade områden. Detta beror bland annat på att lagstiftningen delvis skiljer sig mellan länderna, att den institutionella strukturen är olika och att det finns en variation i uttolkning av begrepp och anvisningar.

WDPA - World Database on Protected Areas - innehåller data om världens skyddade områden. Sedan 1981 ansvarar FN:s miljöprogram, United Nations Environment Programme - World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC) med hjälp av Internationella Naturvårdsunionen (IUCN) för databasen. Där finns statistik över alla områden skyddade enligt lag i respektive land. Databasen har tidigare funnits åtkomlig via www.wdpa.org. Sedan 2014 finns endast sammanställningar för världsdelar. Därför redovisas 2012 års data för enskilda nationer.

2.2.1 Urval

Statistiken bygger på en totalundersökning av de skyddstyper som ingår i populationen. Underlag är register. Urval görs därför inte.

2.2.2 Ramtäckning

Ramtäckningen är god. Uppgifter om samtliga naturreservat, nationalparker, naturvårdsområden m.m. läggs in i databasen NVR.

2.2.3 Mätning

Följande koordinatsatta register har använts vid produktion av statistiken:

- Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur, uttag i mars 2016
- Sveriges Natura 2000-områden, uttag i mars 2016
- Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS)
- Gränser för kommuner och län, hämtade från Lantmäteriets fastighetskarta, uttag i januari 2016
- Vattenkarta, hämtad från Lantmäteriets fastighetskarta, uttag i januari 2016.
- Fastighetsregister samkört med registret över totalbefolkningen 2015-12-31
- Register över havsvatten, baserat på bland annat Fastighetskartan, 2015
- Tätorter 2010, SCB
- Kartering av grönområden i tätort 2010, SCB.

Uppgifter hämtas även från andra källor avseende fridlysta växter och djur,

skyddade älvar, kostnader, brottsmisstankar och internationella data.

Uppgifter om nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, naturminnen, vattenskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, biotopskyddsområden i jordbruksmark samt Natura 2000-områden bygger på uppgifter från Naturvårdsregistret (databasen NVR). Naturtypsfördelningen baseras på Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS).

Kompletterande uppgifter om bl.a. kulturreseptat, biotopskyddsområden och kostnader hämtas direkt från ansvariga myndigheter. Data för internationell jämförelse hämtas från den databasen WDPA (se även avsnitt 2.2.). De mätfel som förekommer redovisas i avsnitt 2.2. Osäkerhetskällor.

2.2.4 Svarsbortfall

Statistiken bygger på uppgifter från totalregister. Svarsbortfall saknas därför i denna undersökning.

2.2.5 Bearbetning

Den största delen av bearbetningarna görs av SCB. Statistik som innehåller uppgifter om naturtyper samt de längre tidsserierna över skyddade områden har producerats av Metria, på uppdrag av Naturvårdsverket.

Arealer per kommun

Arealuppgifterna har beräknats av SCB i GIS-miljö. De skyddade arealerna på läns- och kommunnivå har fördelats med hjälp av digitala gränser med en noggrannhet som motsvarar skala 1:10 000.

När ett område sträcker sig över kommungräns redovisas det som ett område i varje kommun. Detsamma görs för redovisning av nationalparker och vattenskyddsområden som sträcker sig över länsgräns. Övriga områden delas inte mot länsgräns, utan antalet förs till det län där den största delen av området finns.

Om någon del av området är mindre än 10 hektar per kommun och utgör mindre än 50 procent av hela områdets area, så är det ej medtaget i antalsuppgiften för den aktuella kommunen. Undantag görs för de områden vars totala areal är mindre än 10 hektar, utan delning mot kommungräns. Då redovisas de olika delarna per kommun i antalsuppgiften, om inte ytan understiger 0,005 hektar.

Land- och vattenarealer

De skyddade områdenas totalarealer innehåller både land- och vattenytor. Vattenarealerna består av såväl insjöar och älvar som havsområden. Sötvattn/inlandsvatten särredovisas i tabellerna över skyddad natur per kommun. De skyddade områdenas fördelning i land- och vattenarealer beräknas med hjälp av en digital vattenkarta med en noggrannhet som motsvarar kartskalet 1:10 000.

Vattenkartan innehåller inte ytbildat vatten för vattendrag smalare än 6 meter. För smala vattendrag som är skyddade kan det därför bli en underskattning av vattenytan, samtidigt som det blir en överskattning av vattenarealen. Det gäller framförallt Natura 2000 i de norra delarna av Sverige, där skyddet i flera fall

följer älvsystemen, så som de såg ut när skyddsområdena beslutades.

Statistik över naturtyper (Tabell H i SM)

Överlappande arealer mellan olika skyddsformer är exkluderade. Det medför att hela arealen visas för de områden som redovisas först i tabellen, d v s nationalparker. Därefter redovisas endast den areal som ligger utanför föregående skyddstyp. Beräkningen fortsätter på samma sätt tills de sista områdena har lagts till, enligt den ordning som visas i tabellen nedan. På så sätt blir inga arealer dubbelräknade när det finns överlapp mellan olika skyddstyper.

Prioriteringsordningen mellan skyddsformerna är baserad på kännedom om hur skyddsformerna överlappar och en bedömning av hur starkt skydd respektive skyddsform ger för framför allt skogsmark.

Prioritet	Skyddstyp	Skyddad skogsmark
1	Nationalparker (NP)	Ja
2	Naturreservat (NR)	Ja, om föreskrifter finns
3	Naturvårdsområde (NVO)	Ja, om föreskrifter finns
4	Skogliga Biotopskyddsområden (SBO)	Ja
5	Övriga Biotopskyddsområden (ÖBO)	Nej
6	N2000 områden (SCI)	Ja, om tolkat som skogshabitat inom områden utpekade för sina skogliga habitat (9000-koder)
7	N2000 områden (SPA)	Nej
8	Nationalstadspark	Nej

Skyddad skogsmark

För naturreservat och naturvårdsområden används, förutom yttergränsen, även geografiska avgränsade delområden som saknar föreskrifter mot skogsbruk. Dessa delområden räknas inte in som skyddad skog i sammanställningarna. Majoriteten av skogsmark inom naturreservat med skogliga naturvärden, har ett fullgott skydd. Skogsmark utan skydd ligger framför allt inom naturvårdsområden men även inom naturreservat som är skyddade av andra skäl än skogsbiologiska värden, t.ex. för friluftsliv, geologiska terrängformer eller andra naturmiljöer där skogsmaken är en mycket liten del av objektet.

I Natura Naturtypskartan (NNK) av skyddade områden karterades utbredningen av Natura 2000-habitat inom skyddade områden. Inom de Natura 2000-områden som inte har något annat skydd har vi räknat in de avgränsade skogshabitaten som skyddad skog. Skog inom andra habitat eller som inte är Natura 2000-habitat saknar skydd. Det är ovanligt att skogsmark som är utpekade som Natura 2000-habitat inte är skyddade som naturreservat eller nationalpark, då över 80 procent av habitaterna inom Natura 2000-områden ligger inom nationalparker eller naturreservat.

Omland tätort

Skyddad natur i och omkring tätorter har beräknats inom en zon på 3 kilometer från tätortsgräns. Beräkningen avser tätorter med minst 10 000 invånare.

2.2.6 Modellantaganden

Inga modellantaganden görs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Sker i anslutning till resultatredovisningen.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistiken publiceras en gång per år.

3.2 Framställningstid

Ca två personmånader.

3.3 Punktlighet

Statistiken för 2015 publicerades vid den planerade tidpunkten, 24 maj 2016.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Registret uppdateras kontinuerligt vilket gör att siffrorna skiljer sig en del över åren beroende både på faktiska skillnader i den skyddade naturen samt på kvalitetsförbättringar i underlaget.

Sedan föregående år har föreskriftsgeometrierana inom naturreservat och naturvårdsområden i Stockholms län genomgått en översyn i samarbete med länsstyrelsen. Det har medfört en revidering av vilka områden som har respektive saknar föreskrifter mot skogsbruk. Föreskrifternas avgränsning ligger till grund för redovisningen av skyddad areal skog inom naturreservat och naturvårdsområden i Tabell H och J, samt i Karta 3 i Statistiskt meddelande. Översynen för övriga län gjordes tidigare och ingick därför i statistiken för 2014.

Från och med 2015 års statistik används gällandedatum som grund till diagram 5, 6 och 7 i Statistiskt meddelande. Tidigare har statistiken utgått från beslutsdatum. Beslutsdatum används fortfarande för Natura 2000, eftersom den skyddsformen saknar gällandedatum.

I tidigare statistikredovisning har begreppet 'biotopskyddsområden i jordbruksmark' använts. Från och med statistiken avseende 2015-12-31 används begreppet 'övriga biotopskyddsområden' genomgående, för att få en bättre enhetlighet. Marktypen i områdena är framförallt jordbruksmark, men inte till 100 procent.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Ej aktuellt.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

Ej aktuellt.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten från undersökningarna har presenterats i Statistiska Meddelanden serie Na 41 (fr.o.m. 1999 MI 41). Delar av resultaten finns inlagda i Statistikdatabasen på SCB. Båda publikationsformerna finns tillgängliga på SCB:s hemsida: www.scb.se. I samband med offentliggörandet av statistiken publiceras även ett pressmeddelande, vilket även det finns tillgängligt på SCB:s hemsida.

Resultaten i sammandrag har presenterats i SCB-publikationerna Markanvändningen i Sverige och i Nordisk statistisk årsbok.

5.2 Presentation

I SM finns diagram, tabeller, kartor och beskrivande text.

5.3 Dokumentation

Ytterligare dokumentation efterfrågas hos producenterna.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Kan erhållas via [Naturvårdsverket](http://naturvardsverket.se).

5.5 Upplysningstjänster

Ytterligare uppgifter kan erhållas genom producenten. Se punkt A5.